

**127η Συνάντηση
Μετα-Ψυχολογίας**

Βασίλειος Μαούτσος

22/5/11

Μεταψυχολογικό Σεμινάριο

‘Ελληνικό Ινστιτούτο Κλασικής Ψυχανάλυσης’

‘Introduction to Pfister’s The Psycho-Analytic Method’, 1913

Καθώς και του

‘Preface to Bourke’s Scatalogic Rites of All Nations’ , 1913

Τόμος XII

Η σχέση ψυχανάλυσης και παιδικής ψυχολογίας έχει υπάρξει από τις πλέον ενδιαφέρουσες στην ιστορία των επιστημών. Αν και ο Φρόιντ ποτέ δεν υιοθέτησε την παιδική ψυχανάλυση λόγω της πλαστικότητας και του ευμετάβλητου παιδικού «εγώ», εν τούτοις, πάντοτε παρέμεινε μία αβεβαιότητα μεταξύ των ψυχαναλυτών ή, ακριβέστερα, των ψυχαναλυτικών κύκλων, ως προς το κατά πόσον η ψυχανάλυση αφορά τα παιδιά τόσο όσο και τους ενήλικες και με ποιον ακριβώς τρόπο. Ο ερχομός της Melanie Klein και οι άσχημες ανταγκλήσεις της με την Anna Freud κατά την εποχή των Επίμαχων Συζητήσεων τους μεταξύ των άλλων είχαν ως μία επιπλέον παρενέργεια την υπερβολική έμφαση στη παιδική σεξουαλικότητα και τα στάδια της ψυχοσεξουαλικής εξέλιξης των παιδιών σε αντιδιαστολή με τη σεξουαλικότητα των ενηλίκων και την διαστροφικότητά της καθώς επίσης την φυσιολογία της ψυχολογικής ανάπτυξης των παιδιών σε αντιδιαστολή με την εγωσυντονιστικότητα την προερχόμενη εκ της φαντασίωσης. Κάποιες λίγες αναφορές του Φρόιντ επ’ αυτών των θεμάτων επέτειναν την σύγχυση. Βασικά, με εξαίρεση το έργο κλασικών ψυχαναλυτών, σπανίως αξιολογήθηκε επαρκώς το γεγονός ότι ο Φρόιντ θεώρησε τα αναπτυξιακά στάδια της λήμπιντο ως σωματικά ισοδύναμα της φαντασίωσης πέραν των οποίων το εγώ ούτε μπορεί να πάει χωρίς απώλεια του ελέγχου του επί των πραγμάτων ούτε και το επιθυμεί σε επίπεδο ευχαρίστησης και ψυχικής οικονομίας. Οι αναπτυξιακές αναφορές του Φρόιντ σε ένα πελώριο χώρο συμβόλων και απόλυτης ποικιλομορφίας δεν έχουν το νόημα μιας φυσιολογίας του ψυχισμού άνευ της οποίας θα υπάρξει ή μη ψυχολογικό πρόβλημα κατά την ενηλικίωση. Οι αναπτυξιακές αναφορές του Φρόιντ είναι σταθερά σημεία αναφοράς που σταδιακά βοηθούν στον ερχομό και την επίλυση του Οιδιποδείου Συμπλέγματος κατά την ανάλυση του εκάστοτε ασθενούς.

Συνεπώς, χρέος του σχολείου, της κοινωνίας, της εκκλησίας και του κάθε κοινωνικού θεσμού δεν είναι η ψυχανάλυση των παιδιών πράγμα ανέφικτο σ’ αυτή τη φάση της ζωής αλλά η δημιουργία υγιών σχέσεων μεταξύ των παιδιών και των κοινωνικών δομών εκεί όπου το φαντασιωσικό περιεχόμενο του ψυχισμού του νέου ανθρώπου τείνει να εκτραπεί. Διότι αν ένας δάσκαλος είναι ευαισθητοποιημένος στη ψυχανάλυση και την έχει ενσωματώσει τότε η δύναμη του ασυνειδήτου και του ανώριμου εγώ του μαθητή του δεν θα τον φοβίσει. Συγχρόνως, η εναγώνια και αυθόρμητη επιθυμία του μαθητή προς την κατεύθυνση της επίλυσης του Οιδιποδείου του Συμπλέγματος θα έλκεται προκαθορισμένα από αυτόν τον συγκεκριμένο εκπαιδευτικό ή κοινωνικό παράγοντα. Το αποτέλεσμα θα είναι η καλύτερη, ευκολότερη και ευχάριστη διέλευση του νέου από αυτή τη δύσκολη φάση της ζωής του. Εδώ, ο Φρόιντ δεν μιλάει περί ψυχανάλυσης αλλά περί της σπουδαιότητας της σχέσης που οφείλουν να δημιουργούν οι επαΐοντες των αρχών της ψυχανάλυσης με τις επερχόμενες γενεές. Επ’ αυτού ο Φρόιντ σ’ αυτό το πρόλογο του συγκεκριμένου βιβλίου δεν αναφέρεται απλά στη πρόληψη των ψυχικών παθήσεων αλλά στο αίσθημα κοινωνικής ευθύνης που αναπόφευκτα διαποτίζει όσους έχουν έρθει σε ουσιαστική επαφή με το ασυνείδητό τους.

Στο πρόλογο του δεύτερου βιβλίου ο Φρόιντ αναφέρεται στην 'παγκοσμιότητα' της απώθησης των αισθήσεων που προκαλούν οι σωματικές 'εκκρίσεις'. Η μεγάλη συμβολή στη ψυχανάλυση αυτού του μικρού άρθρου βρίσκεται στο γεγονός ότι ο Φρόιντ δεν αναφέρεται ευθέως στο Οιδιπόδειο Σύμπλεγμα και την σεξουαλική διεγερσιμότητα που προκαλούν οι εκκρίσεις με αποτέλεσμα την απώθηση. Αντιθέτως, όπως είναι συχνά η τακτική του αποφεύγοντας την θεωρητικοποίηση προκαλεί εμμέσως τον αναγνώστη να αρνηθεί, αν μπορεί, την αλήθεια της παγκοσμιότητας αυτού του φαινομένου. Εν τέλει, η συμφωνία όλων με το Φρουδικό κείμενο έρχεται ως αποτέλεσμα της προσωπικής αδυναμίας ενός εκάστου να αντιδράσει στην αλήθεια των λεγομένων του παρά ως αποτέλεσμα του αδιάσειστου των επιχειρημάτων του.